

har Tienden en aldeles bestemt statsretlig Oprindelse. Dog skal jeg ikke tillægge dette nogen stor Betydning. Men naar man dernæst anerkjender Hensigtsmæssigheden af dette Forhold, Betydningen af at komme til en Afsløsning, er der her i Virkeligheden slet ingen anden Vej, end at Statsmagten griber ind. Det er utænkeligt, at alle de mange Enkelte, der her ere inde i hvert eneste Forhold, paa een Gang skulde kunne enes derom; dette hænger sammen med, det, jeg nys nævnte, dens eendommelige, historiske, statsretlige Oprindelse. Det er et stort Forhold, skabt ved bestemte Statsakter, paa en meget indviklet Maade og fremfor Alt splittet paa en umaadelig Mængde Hænder, saa at ingen Afsløsning af det kan finde Sted, uden at det paa een Gang sker for alle de Enkelte; ellers ville Cierne ikke kunne modtage dem. Da er der ingen anden Maade til at ordne dette Forhold paa, end at Statsmagten træder til og sørger for, at Afsløsning kan finde Sted. Naar de Herrer nu ville se paa Forslaget, naar det kommer, ville De strax lægge Mærke til, at det udmærker sig ved en fuldstændig Frivillighed. Der er ikke nogetsomhelst væsentligt Spørgsmaal om Tvang, det er overladt til alle de enkelte Ydere, om de ønske de Ydelse, de skulle præstere, afløste; fordi Majoriteten af Yderne ønsker det, behøve ikke de andre at følge med; omvendt afhænger det af den enkelte Tiendeier, om han ønsker sin Eiendomsgjensstand frigjort, og De ville se, at det dog er indrettet saaledes, at den enkelte Tiendeier kan faae sin Eiendomsgjensstand gjort til Kapital, gjort flydende, uden at Tiendeydernes Forhold forandres. Det er Grundvolden for Forslaget, at Staten træder imellem. Det bestemmes, at vedkommende Ydere skulle have Ret til at afløse, og at ogsaa vedkommende Ciere skulle af Staten have Ret til at forlange en vis Mængde Statsobligationer indleverede, hvis Renter svare til den Gjennemsnitsindtægt, de have havt af Tienden. Jeg ser her den ærede Finanzminister paa Ministerbænken — det skyldes

maaflte andre Aarsager, — jeg behøver imidlertid ikke at se hans Nærværelse for at erindre om, at de største Betæneligheder fra Regeringens Side om denne Lov vistnok maa være finansielle Betæneligheder; De ville se, at hvor Statsobligationerne komme ind, opstaar meget betydelig omfattende finansielle Spørgsmaal. Det er en ganske overordentlig Mængde Stasobligationer, der her bliver Spørgsmaal om, men jeg tror, at de store finansielle Betæneligheder, som ved første Diekast vise sig, ville noget svinde bort, naar man nærmere ser Maaden, hvorpaa Forholdet her tænkes ordnet. Det er ganske vist, at Staten kan faae den Forpligtelse at skulle udbetale Statsobligationer til Tiendeierne — det er dog kun de private, som der her er Spørgsmaal om, en stor Mængde af Tienden, Præstetienden, indgaar jo udelukkende til Staten selv, og der er jo ogsaa Institutioner, som ere en meget betydelig Tiende, men Staten kan alligevel komme til at udbetale en stor Masse Statsobligationer til Private. Men dertil svares igjen, at Staten faar et stort Beløb ind. Alle de Beløb, der udbetales af de Ydere, som afløse, komme ind i Statskassen, og naar man kender Befolkningens Opfattelse af den Slags Forhold, naar man veed, hvad der f. Ex. sker i dette Dieblif med Arvefæstegifter til Staten, hvor Forholdet dog er meget mindre gunstigt for Yderne, end vi have troet det rigtigt her at foreslaa, naar man ser hen til dette Forhold, som Mange sætte større Pris paa end paa Arvefæstegifterne, og som ikke efter vort Forslag paalægger Befolkningen saa store Byrder, saa kan man vente, at det ikke vil blive til Skade for Statskassen, der formodentlig vil blive holdt fuldkommen skadesløs. Selv om det ikke skulde blive Tilfældet, selv om det virkelig kunde tænkes, hvad der paa ingen Maade er sandsynligt, at Staten skulde komme til at udbetale en stor Mængde af Obligationerne, saa maa man tage i Betragtning, under hvilke Vilkaar den udbetaler disse. Jeg tror, at naar man betragter dette, saa